

Kirjastoalan tradenomikoulutusta kehitetään työelämälähtöisesti

Seinäjoen ammattikorkeakoulusta valmistuu vuosittain useita kymmeniä kirjastoalan ammattilaisia. Tradenomitutkintoon johdettava koulutus on monipuolista ja antaa hyvät valmiudet alan tehtäviin. Tutkinnon suorittaneiden vahvuutena on käytännön osaaminen ja uskallus tarttua tehtäviin heti työelämän alkaessa. Tässä artikkelissa yliopettaja Ari Haasio kertoo SeAMK:n kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksesta sekä omasta työstään opettajana, tutkijana ja tietokirjailjana.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa väylän kirjasto- ja tietopalvelualan osaajaksi. Kirjasto- ja tietopalvelualan tradenomikoulutuksen kokonaislaajuus on 210 opintopistettä. Seinäjoen lisäksi myös Turun ammattikorkeakoulussa voi opiskella kirjasto- ja tietopalvelualaa, mutta Turussa ensimmäinen vuosi on yleisiä tradenomiopintoja, sen jälkeen voi valita suuntautumisvaihtoehdon kirjastoalan.

”Vain Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on pelkästään kirjasto- ja tietopalvelualaa koskeva tradenomiopintoja. Meillä alan opiskelu alkaa heti ensimmäisestä päivästä – ja se on meidän vahvuus. Tradenomikoulutuksen lisäksi meillä voi työn ohessa suorittaa 60 opintopisteen laajuisen kirjasto- ja tietopalvelualan diplomin”, kertoo Seinäjoen kirjasto- ja tietopalvelualan yliopettaja Ari Haasio.

Harjoittelujaksot tärkeä osa opintoja

Seinäjoella tradenomikoulutukseen sisältyy 133 opintopisteen osuus erilaisia ammattiopintoja, joista pakollisia ovat muun muassa tiedonhakuun, asiakaspalveluun, juridiikkaan, markkinointiviestintään ja kirjastopalvelujen kehittämiseen liittyvät opintojaksot. Vaihtoehtoisia ammattiopintoja opiskelijat voivat valita 20 opintopisteen verran. Tarjolla on esimerkiksi informaatioteknologiaan, johtamiseen, kirjasto- ja kulttuurihistoriaan, sosiaaliseen mediaan sekä lasten ja nuorten kirjastotyöhön liittyviä teemoja.

”Myös kulttuurituotantoa voi valita vaihtoehtoisissa ammattiopinnoissa. Tämä liittyy tapahtumatuotantoon, joka on nykyisin tärkeää yleisten kirjastojen puolella”, sanoo Haasio.

Ammattiopintojen lisäksi Haasio painottaa opiskeluun sisältyvän har-

joittelun sekä opinnäyteprosessin merkitystä.

”Hyvin tärkeä osa opintoja on harjoittelu, jonka laajuus on 30 opintopistettä. Loppuvaiheessa myös opinnäytetyöprosessi on tärkeä, siihen sisältyy varsinaisen opinnäytteen lisäksi tutkimusmenetelmiä käsittelevä opintojakso.”

Entä millaisia erikoistumismahdollisuuksia SeAMKin koulutus tarjoaa, jos opiskelija on kiinnostunut esimerkiksi tieteellisistä kirjastoista ja niiden palveluista?

”Erikoistuminen tapahtuu lähinnä harjoittelujaksojen aikana, mutta jonkin verran voi tietysti erikoistua valitsemalla vaihtoehtoisista kurseista itseä kiinnostavia teemoja. Valitettavasti meillä ei kuitenkaan ole varsinaisesti tieteellisiä kirjastoja koskevaa pakettia.”

Haasion mukaan tieteellisiin kirjastoihin liittyviä teemoja, kuten avointa tiedettä, yritetään tuoda enemmän mukaan myös SeAMK:n opintoihin.

”Avoin tiede ja avoin julkaisutoiminta on pyritty nostamaan esiin uuteen toimintaan. Esimerkiksi itse opetan tietokirjallisuutta ja käsittelen omassa opetuksessani myös avointa julkaisemista ja siihen liittyviä asioita.”

Yliopistojen informaatiotutkimuksen alaan liittyvistä teemoista Seinäjoen koulutuksessa korostuu tiedonhankintatutkimus, koska se on Haasion omaa erikoisalaa.

”Opintoihin sisältyy tiedonhankintaa ja tiedonhakua aika laajasti, niistä tulee yhteensä 15 opintopisteen koko-

naisuus. Mielestäni opiskelijoiden on ymmärrettävä se koko prosessi, myös teoria, jotta he voivat tehdä hakuja tuloksettaasti.”

Työelämän osaamistarpeista keskustelua vuosittain

SeAMKin kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusta kehitetään aktiivisesti. Työelämän osaamistarpeiden kuulemiseen on luotu niin sanottu pyöreänpöydän keskustelu, jossa koulutuksen suunnittelijat saavat vuosittain tietoa työelämän tarpeista ja toiveista. Keskustelut antavat hyvän perustan koulutuksen kehittämiseksi.

”Tässä keskustelussa ovat mukana joka toinen vuosi tieteellisten ja erikoiskirjastojen edustajat ja joka toinen vuosi yleisten kirjastojen edustajat. Yleisemminkin työelämälähtöisyys on meillä keskeistä ja yritämme erilaisten kontaktien kautta saada koko ajan tietoa työelämään liittyvistä tarpeista”, sanoo Haasio.

Kirjaston osaamistarpeiden muutoksiin liittyy omat haasteensa, joita koulutuksessa pitäisi ennakoita. Haasio nostaa esiin osaamisalueita, jotka SeAMK:n koulutuksessa ovat painotuneet. Lähtökohtana ovat erityisesti yleisiin kirjastoihin liittyvät osaamistarpeet.

”Nyt tekoäly on iso juttu, joka täytyy huomioida ja tulee vaikuttamaan myös tulevaisuudessa. Yleisten kirjastojen puolella tapahtumien tuottamisella on iso merkitys. Ja kirjastoitan ovat tänä päivänä yhä enemmän myös tuot-

tajia, eivät siis pelkäs-
tään tiedon välittäjiä.
Myös digitaalisuuden
uudet muodot kaik-
kinensa ovat tärkei-
tä ja niiden käyttöön
ihmisiä täytyy kouluttaa, tässäkin ylei-
sillä kirjastoilla on merkittävä rooli.”

Osa valmistuneista jatkaa yliopistossa

Seinäjoella kirjasto- ja tietopalvelualan
tradenomikoulutuksen aloittaa vuosit-
tain noin 30 opiskelijaa. Haasion arvi-
on mukaan valmistuneita vuonna 2023
oli yhteensä 25. Opintojen virallinen
kesto on 3,5 vuotta. Osa opiskelijoista
hakeutuu amk-opintojen jälkeen jat-
ko-opintoihin yliopistoon.

”Vuosittain useita valmistuneista
jatkaa yliopistoon, pääasiassa Tampe-
reelle informaatiotutkimuksen opin-
toihin. Sinne he voivat hakea omassa
kiintiössään maisteriohjelmaan ja val-
mistua sieltä kahdessa vuodessa. Yhte-
nä esimerkkinä voisin myös mainita
opiskelijan, joka valmistui ensin meil-
tä ja opiskeli sitten Tampereella in-
formaatiotutkimuksen maisteriksi. Ja
nyt olen itse yksi hänen väitöskirjan
ohjaajistaan.”

Seinäjoen opiskelijoiden taustat
vaihtelevat ja mukana on jonkin ver-
ran myös alanvaihtajia.

”Joka vuosi on muutamia, joilla
on jo joku muu tutkinto, ja joukossa
on maistereitakin. Myös opiskelijoi-
den ikä vaihtelee ja mukana on yleensä
joitakin perheellisiä ja keski-ikäisiä.

Osa opiskelijoista hakeutuu amk-opintojen jälkeen jatko-opintoihin yliopistoon.

Ja diplomikoulutus-
ta suorittavissa käy-
tännössä kaikki ovat
vähän iäkkäämpiä.”
Haasion mukaan
opiskelijoiden kiin-
nostus on laaja-alaista, jolloin on vai-
kea sanoa mitkä teemat tai ammatilliset
näkökulmat kiinnostavat erityisesti.

”Esimerkiksi lasten ja nuorten kir-
jastotoiminta kiinnostaa monia, ja li-
säksi vaikkapa sellaiset teemat kuin
saavutettavuus, informaatioarkkiteh-
tuuri ja sosiaalinen media. Mutta kiin-
nostus on usein laajaa eikä voi oikein
sanoa, että olisi jotain tiettyjä paino-
tuksia.”

Käytännön osaaminen ja uskallus vahvuutena

Millaisiin kirjastoihin tai or-
ganisaatioihin tradenomi-
tutkinnon suorittaneet
kirjastoalan ammattilaiset sijoittuvat?
Tätä ei ole tarkemmin selvitetty, mutta
Haasio antaa oman arvionsa tilanteesta

”Voisin ravistaa hihasta, että vain
10–15 prosenttia opiskelijoista hakeu-
tuu tieteellisiin kirjastoihin tai erikois-
kirjastoihin, loput sijoittuvat yleisiin
kirjastoihin. Suurin osa opiskelijoista
suuntautuu jo harjoitteluvaiheessa
yleisiin kirjastoihin, mutta vuosittain
harjoittelijoita on ollut myös tieteelli-
sissä ja erikoiskirjastoissa.”

Entä millaisia ovat amk-tutkinnon
suorittaneiden vahvuudet verrattuna
yliopistokoulutuksen saaneisiin?

”Olen jutellut tästä kirjastotoi-

menjohtajien ja vastaavien henkilöiden kanssa. Tiedän sen perusteella, että meidän opiskelijoiden vahvuudet ovat siinä, että he osaavat tehdä käytännössä asioita heti, kun he aloittavat työn. He osaavat ja uskaltavat tehdä, eivät siis osaa vain teoriassa. Tästä heitä usein kiitellään. Tietysti kukaan ei tule valmiina työelämään, mutta valmiudet ovat hyvät. Tähän liittyy myös se, että meillä on paljon työelämälähtöisiä projekteja, jotka tehdään siis ihan oikeille työnantajille.”

Yliopettaja, tutkija ja tietokirjailija

Haasio on toiminut SeAMKissa kirjasto- ja tietopalvelualan yliopettajana vuodesta 2008. Ammattikorkeakoulun yliopettajan tehtäväkuva on varsin laaja.

”Normaalin opetustyön lisäksi tehtäviin sisältyy opinnäytetöiden ohjausta. Lisäksi yliopettajalla on julkaisuvelvollisuus ja hänen tulee myös hakea hankerahoitusta sekä toimia hankkeissa projektipäällikkönä ja osallistua muutenkin hankkeisiin”, kertoo Haasio.

Yliopettajan tehtävien ohella Ha-

SeAMK:n yliopettaja Ari Haasio toimii opettajan työnsä ohella tutkijana ja tietokirjailijana. Kuva: Ari Haasio.

asio on ollut tuottelias tietokirjailija ja tutkija.

”Teen jatkuvasti tutkimusta. Olen väitellyt vuonna 2015

informaatiotutkimuksesta, aiheena oli sosiaalisesti vetäytyneet henkilöt, hiki-komorit, ja heidän toimintansa verkossa. Teen edelleen tutkimusta samasta aiheesta, mutta tutkin myös pimeän verkon huumekaupan informaatiokäytänteitä yhdessä Tuomas J. Harviaisen ja eräiden ulkomaisten tutkijoiden kanssa. Yleisempää tietokirjallisuutta olen julkaissut muun muassa historiallis-sosiologisista aiheista. Seuraavaksi on tulossa tietokirja riiteistä ja rituaaleista.”

Haasion tekemiin tietokirjoihin sisältyy myös tiedonhankinnan oppaita sekä kirjoja esimerkiksi netin pimeästä puolesta. Onko jokin hänen tietokirjoissa käsittelemistään teemoista muuttunut entistäkin tärkeämmäksi myös kirjastoammattilaisen näkökulmasta?

”Sanoisin että tiedonhaku on yksi kivijalka. Meillä on usein se illuusio, että osaamme, kun käytämme omaa kirjastojärjestelmää, Finnaa ja Googlea. Niillä pääsee alkuun, mutta minun yksi lempilauseeni on, että Googlen ulkopuolellakin on elämää.”

Kirjoittaja

MIKA HOLOPAINEN

Helsingin yliopiston kirjasto
mika.holopainen@helsinki.fi

